

Girişimci Adayı Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Odak Grup Görüşmesi İle İncelenmesi

Münire KARABEKİR*
Emine TOZLU**
Merve Nur MERT ŞENCAN***

ÖZET

Günümüzde pek çok üniversite bünyesindeki farklı fakülte ve bölümlerde “Girişimcilik” bir ders olarak okutulmaktadır. Ayrıca pek çok kurum ve kuruluş toplumu bu konuda bilinçlendirmek adına paneller, konferanslar ve çalıştaylar düzenleyerek girişimcilik eğitimleri vermektedir. Verilen bu eğitimler, özellikle girişimci ruha sahip bireyler üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır.

Bu çalışmanın amacı girişimcilik potansiyeli olduğu düşünülen öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin ölçülmesidir. “Fikir ve Cesaretin Buluşma Noktası: Girişimcilerin Mutfağı” isimli çalışmaya, farklı bölüm ve üniversitelerden başvuruda bulunan 80 kişi içerisinde aktif katılımında bulunan 49’u değerlendirmeye alınarak girişimcilik özellikleri ölçülmüştür. Katılımcılara öncelikle demografik ölçümleri yapabilmek için bir soru formu doldurulmuştur. Daha sonra odak grup görüşmesi tekniği ile katılımcıların girişimcilik özellikleri incelenmiştir. Elde edilen veriler uzman kişiler tarafından içerik analizi uygulanarak analiz edilmiştir. Yapılan değerlendirmeye göre, katılımcıların en belirgin girişimcilik özellikleri arasında özgüven sahibi olma ve liderlik özelliklerinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Girişimcilik, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Özellikleri, Odak grup Görüşmesi, İçerik Analizi.*

Investigation with Focus Group Interview of Properties of Entrepreneurship of University Students who are Young Entrepreneur Candidates

ABSTRACT

Today, "Entrepreneurship" is taught as a course at different faculties and departments in the universities. Also many institutions and communities in order to raise awareness on this issue gives entrepreneurship education by organizing panels, conferences and workshops. Given that education, especially causes a positive impact on individuals with entrepreneurial spirit and encourage them in this regard.

The aim of this study, to measure of the entrepreneurial characteristics of students who have entrepreneurial potential. The Study has conducted on 80 students who apply to the workshop is "The Idea and The Courage Meeting Point: Kitchen of the Entrepreneur". However the entrepreneurial characteristics of 49 students who attended the workshop were

* Yrd.Doç.Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, 32000, Isparta/Türkiye, munireciftci@sdu.edu.tr

** Öğr.Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi Uluborlu Selabattin Karasoy Meslek Yüksek Okulu, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, 32650, Isparta/Türkiye, eminetozlu@sdu.edu.tr

*** Arş.Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 32000, Isparta/Türkiye, mervenurmert@gmail.com

measured. Primarily to make demographic measurements, a questionnaire was filled out by the participants. Then the entrepreneurial characteristics of the participants were examined with focus group interview technique. The obtained data were analyzed by applying the content analysis by academic experts. According to the evaluation, having self-confidence and leadership qualities among the most prominent entrepreneurial characteristics of the participants were identified.

Key Words: *Entrepreneurship, Entrepreneurship Education, Entrepreneurship Properties, Focus Group Interviews, Content Analysis.*

GİRİŞ

Kökeni Fransızca “Entreprendre” kelimesinden türetilmiş olan ve “bir şey yapmak” anlamına gelen girişimcilik; ekonomik anlamda ilk defa İrlandalı ekonomist Richard Cantillon tarafından kullanılmıştır. Cantillon’a göre girişimcilik; karşısına çıkan fırsatları değerlendirirken aktif bir şekilde risk üstlenen kişi olarak tanımlanmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde, literatürde girişimcilik tanımına pek çok farklı açılardan katkılar sağlanmakla birlikte, günümüze hitap eden ve girişimcilik kavramına son şeklini veren kişinin Peter F. Drucker olduğu söylenebilir. Drucker (1985) “yeni mamul üretim kapasitesi ile mevcut kaynakların katılmasını içeren yenilik hareketi” olarak tanımladığı girişimciliği, Schumpeter (1934)’in yenilik eksensli girişimcilik tanımını farklı bir perspektifte ele almıştır.¹

Literatürde girişimcilik konusunda çok fazla sayıda çalışma yapılmıştır. Yelkikalan vd. nin 2010 yılında Dünya ve Türkiye üniversitelerindeki girişimcilik eğitimini karşılaştırmak amacıyla Türkiye ve Dünya’daki ilk 100 üniversite üzerinde yapmış oldukları çalışma sonucunda; hem Türkiye hem de dünya üniversitelerinde girişimcilik eğitiminin önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye üniversitelerine bakıldığında, ön lisans programlarında girişimcilik derslerinin, lisans ve lisansüstü eğitim programlarına göre daha ağırlıklı olduğu tespit edilmiştir. Dünya üniversitelerinde ise, girişimcilik merkezleri aracılığı ile tüm üniversiteye girişimcilik kültürünün aşılması ve aktif olarak çalışması, girişimciliğin sadece ders bazında yeterli olmadığını göstermiştir. Özellikle dünya üniversitelerinde alanlarında başarılı girişimcilerin bulunduğu konferans ve seminer programları, tüm üniversite geneline hitap eden bir yapıya kavuşturulmuş olduğu tespit edilmiştir.²

Çarıkcı ve Koyuncu (2010), işletme ve yönetim alanında eğitim alan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini ölçmek ve bu eğilimin kültürel farklılıklar tarafından etkilenip etkilenmediği tespit etmek için, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu ve Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu öğrencileri üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Çalışma sonucunda; bireyci ve toplumcu kültürlerde, girişimciliğin yeni fikirlere açıklık ve yaratıcılık boyutlarının farklılık gösterdiğini, bireylerin, ailelerinin ve toplumun isteklerini kendi kişisel kariyer planlarının daha önünde tutmalarının yaratıcılık

¹ Münire Çiftçi, Emine Tozlu ve Abdulkadir Akçay, “Drucker Perspektifinde İnovasyonun İşletmelerin Gelişimi Üzerine Etkisi: Girişimci İşletme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyoner Dergisi*, Y.2014, C.5, S.10, s:77.

² Nazan Yelkikalan vd., “Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12 (19). 2010.

yetilerini bastırıldığını, aksine daha “ben” merkezli kişilerin ise daha yeni fikirlere açık olduklarını ortaya koymuştur.³

İlerleyen zaman diliminde, Keat vd. (2011), yapmış oldukları çalışmada Malezya'nın kuzey bölgesindeki üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini araştırmıştır. Yapılan çalışmada girişimcilik eğitimi ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; iki girişimcilik eğitimi değişkeninin, yani girişimciliği iletirmek için üniversitenin rolü ile girişimcilik müfredatının ve cinsiyet ile birlikte iş deneyimi ve annenin işi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda öğrenciler arasında girişimciliği daha da yaymak için girişimci bir ortam oluşturulması gerektiği buna da üniversitelerden başlanabileceği böylece üniversitelerde eğitim-öğretim de girişimci bir müfredat oluşturulması gerektiği tespit edilmiştir.⁴

Bilge ve Bal ise (2012), Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini ölçmek amacıyla 234 öğrenci üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada; genel anlamda öğrencilerin, özellikle risk alma, fırsatçılık, kararlılık ve dış etkilere karşı bireysel güç gibi alt boyutlarda girişimcilik ilgilerinin düşük düzeyde olduğu ve ön lisans öğrencilerinin lisans öğrencilerine kıyasla daha yüksek seviyede girişimcilik ilgisine sahip oldukları belirlenmiştir. Bunun temel nedeni ise, lisans öğrencilerinin ön lisans öğrencilerine göre, devlet ya da özel sektör odaklı iş bulma imkânlarının daha yüksek olmasıdır.⁵

Buradan hareketle Yelkikalan vd. nin (2010) yaptığı çalışmada elde edilen bulgulara paralel olarak, Türkiye’de ön lisans öğrencilerine daha fazla girişimcilik eğitimi verilmiş olmasının, Bilge ve Bal’ın (2012) çalışmasında tespit edildiği üzere, bu öğrencilerin girişimciliğe olan ilgilerinin daha fazla olmasını desteklediği söylenebilir.

Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünde öğrenim gören 297 öğrenci üzerinde Korkmaz’ın (2012) yaptığı çalışmada öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmeyi amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışma sonucunda; girişimcilik eğitiminin girişimci kişilik özelliklerini arttırmada olumlu yönde bir katkısı olduğunu, bu eğitimlerin öğrencilerin girişimci olup olmama yönündeki kararlarını etkilediğini, öğrencilerin girişimciliği bir kariyer fırsatı olarak görmelerini sağladığını ve Bülent Ecevit Üniversitesi İ.İ.B.F İşletme Bölümü öğrencilerinin girişimci bir kişiliğe sahip olduklarını tespit edilmiştir. ⁶

Bozkurt ve Alparslan (2013)’ın üniversitelerdeki girişimcilik eğitiminin nasıl olması gerektiği ve girişimcilik özelliklerinin neler olması gerektiğine dair yapılan çalışmada, 58 girişimci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen görüşler 125 öğrenciye anket yöntemiyle sunulmuştur. Çalışma sonucunda

³İlker H. Çankıç ve Osman Koyuncu, “Bireyci-Toplumcu Kültür Ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *MAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl, 2, Sayı:3.2010.

⁴Ooi Yeng Keat, Christopher Selvarajah ve Denny Meyer, “Inclination towards Entrepreneurship among University Students: An Empirical Study of Malaysian University Students”, *International Journal of Business and Social Science*, Vol.2, No: 4. 2011.

⁵Hürriyet Bilge ve Vedat Bal, “Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 16. 2012.

⁶Oya Korkmaz, “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 2012. C.XIV, S II.209-226.

girişimcilerin vurguladığı ilk 4 girişimcilik özelliğinin (özgüven, dürüstlük, risk alma ve yenilikçi düşünme) öğrenciler tarafından önemsenen ilk 5 özellik arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Ancak girişimcilerin önemli olduğunu vurguladığı sosyallik özelliğinin öğrenciler için pek de öyle olmadığı hatta son sıralarda yer aldığı görülmüştür. Ayrıca girişimciler ve girişimcilik dersi ile ilgili olarak sırasıyla; “teorikten ziyade uygulama, girişimcilerin derslere daveti, öğrencilerin cesaretlendirilmesi ve girişimcilik özelliklerinin kazandırılması” önerilerinde bulunurlarken öğrenciler de bunu desteklemişlerdir.⁷

Bu konuda yapılan güncel araştırmalardan bir tanesi de Yılmaz (2014), girişimcilik eğitimi üzerine yapmış olduğu çalışmadır. Yılmaz, girişimcileri “yenilik kâşifleri” olarak tanımlamış, üniversitelerin girişimci kimliğe sahip akademisyen ve öğrencileri yetiştirmek durumunda olduğunu, girişimciliğin sadece “kâr” amaçlı bir olgu olarak görülmemesi gerektiği aynı zamanda kamu yararı güden boyutlarıyla da ele alınması gerektiği üzerinde durmuştur. Bu bağlamda sosyal girişimcilik eğitim programlarının kamu kaynakları ve vakıflarca desteklenmesi gerektiğini ortaya koymuştur.⁸

1.ARAŞTIRMA

1.1.Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamını Süleyman Demirel Üniversitesi “Fikir ve Cesaretin Buluşma Noktası: Girişimcilerin Mutfağı” isimli çalışmaya başvuruda bulunan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya başvuruda bulunan 80 adet katılımcı içerisinde 49 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacı, öğrencilerin girişimcilik bakış açılarının değerlendirilmesi ve girişimci özelliklerinin belirlenmesidir. Bu bağlamda araştırmanın sadece belirli bir üniversitenin ya da fakültenin öğrencileri üzerinde değil, çeşitli üniversitelerden gelecek çalışmaya katılan ve girişimcilik gönül vermiş bireylerin üzerinde yapılması araştırmanın özgün değerini oluşturmaktadır.

1.2.Araştırma Yöntemi

Araştırma kapsamında nitel veri toplama yöntemlerinden odak grup görüşmesi tekniği kullanılmıştır. Odak grup görüşmesi, önceden belirlenmiş bir konu ekseninde, seçilmiş katılımcılar grubunun ayrıntılı bilgi ve fikirlerini belirlemek amacıyla yapılandırılmış özel bir grup görüşmesi tekniğidir. En fazla 10 veya 12 kişiden oluşan gruplar üzerinden belirlenen konu hakkında katılımcıların görüşleri toplanır. Görüşme, kişilerin düşüncelerini ve yaşantılarını açığa çıkarmak amacıyla soru sorma, tartışma ve özetleme teknikleri kullanılarak bir uzman tarafından yönetilir.

Araştırmada yedi öğrenci, bir gözlemci ve bir raportörden oluşan 8 kişilik, yedi farklı odak gruplar oluşturulmuş ve bu yedi gruptan elde edilen veriler de bir üst grup tarafından değerlendirilmiştir. Araştırma süresince 45'er dakikalık oturumlarda 15 dakikada bir odak gruplar arası öğrenci değişimi yapılmıştır. Toplamda 4 oturumdan

⁷ Özlem Çetinkaya Bozkurt ve Ali Murat Alparslan, “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt: 8, Sayı:1. 2013.

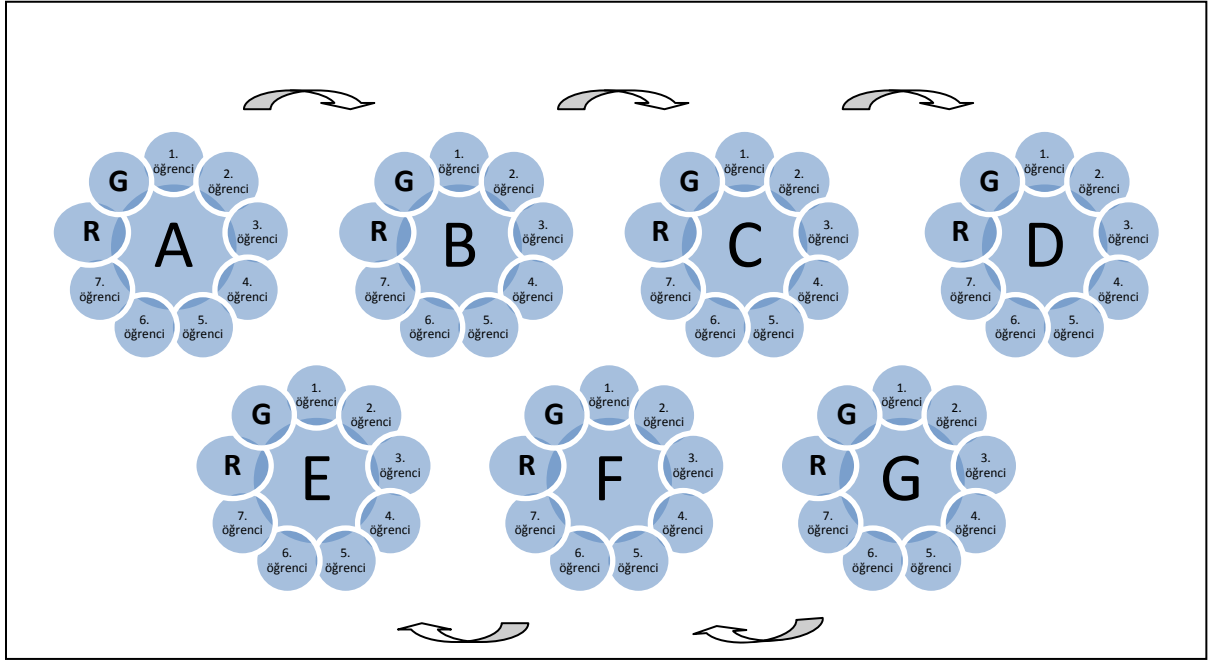
⁸ Ali Sırrı Yılmaz, “Bir Sosyal Değişim Ajantı Olarak Girişimcilik Eğitimi”, *Zeitschrift für die Welt der Türken, Journal of World of Turks*, Vol.6, No: 1. 2014.

oluşan çalıştayda sırasıyla; “Sizce kültürümüzde girişimciliğin yeri nedir?”, “Yaşadığınız girişimcilik deneyimleri nelerdir?”, “Girişimciliğin önündeki engeller nelerdir?” ve “Girişimciliğin önündeki engellere karşı çözüm önerileriniz nelerdir?” soruları katılımcılara yöneltilmiş katılımcıların sorulara verdiği cevaplar grup içerisinde yer alan uzman tarafından dikkatle toplanmış ve özetlenmiştir.

Araştırmada farklı 7 grubun ayrı ayrı ele alınması ve gruplar arası geçişlerin sağlanması ile bilgilerin genişletilmesi ve yayılması amaçlanmıştır. Gruplar arası değişim sayesinde bir grup içerisinde kendini rahat ifade edemeyen bir bireyin farklı grup ortamlarında daha rahat olması ile veri kaybının önüne geçilerek, araştırmaya katılan her birey hakkında sağlıklı veri elde edilmesi sağlanmıştır. Ayrıca odak grup görüşmelerinde ideal soru sayısının 4-5 olması veri genişliğini daraltırken, uygulanan yöntemde dört ana soru üzerinden yola çıkılmış ancak her masada konuların farklı perspektiflerden ele alınması veri çeşitliliği artırmıştır. Aynı zamanda bu yöntem sayesinde masalar arası değişimlerle, gruba katılan her yeni katılımcı yeni bir bakış açısı getirerek konuşmaların kısır döngüden çıkmasını sağlamıştır.

Çalışma kapsamında kullanılan yöntemle ait uygulama şeması şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1: Araştırma Yönteminin Uygulama Şeması

Araştırma öncesinde çalıştaya katılan katılımcılara girişimcilik özelliklerini belirlemek amacıyla bir soru formu dağıtılmıştır. Soru formuna verilen cevaplar dikkate alınarak toplanan veriler aracılığıyla öğrencilerin demografik özellikleri ölçülmüştür. İkinci kısmında ise; masalarda bulunan gözlemci ve raportörler aracılığıyla, katılımcılarla odak grup görüşmeleri yapılmış ve önceden belirlenen sorular yöneltilerek katılımcıların girişimcilik ile ilgili görüşleri toplanmıştır.

Araştırma kapsamında odak grup görüşmelerinden elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. İçerik analizi verilerin genellikle önceden belirlenmiş kategoriler çerçevesinde sistematik olarak şekillenmesini sağlayan bir yöntemdir⁹. İçerik analizindeki asıl amaç, toplanan verileri açıklayacak kavram ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu açıdan içerik analizinde yapılan işlem, birbirine benzer verileri kodlayarak belirli temalar ışığında kategorilendirmek ve bunları da okuyucunun anlayacağı şekilde yorumlamaktır¹⁰. Yapılan çalışmada odak gruplardan elde edilen her rapor metni konu ile ilgili 3 uzman tarafından okunarak anlamlı kod birimleri saptanmıştır. Bu bağlamda verilerin ayrıntılı kodlaması gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırmalarda verilerin kodlanması 3'e ayrılır: Bunlar; daha önce belirlenmiş kavramlara göre kod oluşturma, verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama ve son olarak da genel bir çerçeve içinde yapılan kodlamadır. Yapılan çalışmada daha önce belirlenmiş kavramlara göre kod oluşturma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem; araştırmanın temelini oluşturan konunun belli bir kuram ya da kavramsal çerçevesinin olduğu durumlarda kullanılarak, veriler toplanmadan önce bir kod listesi çıkarılır. Çalışma için, literatürde yer alan Cansız¹¹ (2007) ve Abdullaeva¹² (2007)'nin kullandıkları girişimcilik ölçekleri baz alınarak, kuramsal çerçevede oluşturulan taslak temalara göre belirlenen kodlar ve alt kodlar kategorilendirilerek düzenlenmiştir. Yapılan kodlamanın ardından taslak temalar üzerinde yapılan kontroller sonucu temalar kesinleştirilerek, katılımcıların sahip olduğu girişimcilik özellikleri tespit edilmiştir. Daha sonra belirlenen kodlar üzerinde kategorisel analiz ve frekans analizleri uygulanmıştır.

1.3.Araştırma Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde çalışmaya katılan öğrencilerin doldurduğu soru formları ve odak grup görüşmelerinin değerlendirmeleri yapılmıştır.

Araştırmanın birinci kısmını oluşturan anket uygulamasından elde edilen verilere göre; 25 (%51)'i erkek, 24 (%49)'u ise kadın olmak üzere dengeli bir dağılım gösteren, 49 katılımcının büyük bir çoğunluğu Isparta olmak üzere Türkiye'nin diğer illerinden de (Ankara, Burdur, İstanbul, Eskişehir, Hatay vs.) katılım gösterdikleri ve 18-24 yaş arası üniversite öğrencisi oldukları tespit edilmiştir.

⁹ Haluk, Geray, *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*, Siyasal Kitapevi, Ankara,2004, s:133.

¹⁰ Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara,2011, s:227.

¹¹ Emine Cansız, *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta. 2007.

¹² Feruzahon Abdullaeva, *Öğrencilerin Girişimcilik Özellikleri ve İş Değerleri: Kırgızistan, Özbekistan, Azerbaycan ve Türkiye Karşılaştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. 2007.

Tablo.1. Girişimcilik Dersi Alma Durumu

	F	%
Evet	21	42,9
Hayır	28	57,1
Toplam	49	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 21 (%42,9)'i daha önce girişimcilikle ilgili bir ders alırken, 28 (%57,1)'i böyle bir ders almadığını belirtmiştir. Bu bağlamda katılımcıların büyük bir çoğunluğunun daha önceden herhangi bir girişimcilik dersi almadığı halde kendisini potansiyel bir girişimci gibi hissetmesi ve girişimci bir fikre sahip olması dikkat çekicidir.

Yapılan odak grup görüşmeleri sonuçlarına göre de öğrencilerin daha önce girişimcilik dersi alan (21) kişiden, 18'inin ve ders almayan öğrencilerden de (28) 23'ünün üniversitelerde girişimcilik dersi verilmesinin gerekli olduğunu düşündüğü görülmüştür. Bu bağlamda daha önce girişimcilik dersi alan öğrencilerin bu eğitimden memnun olduğu ve devam edilmesi gerektiğini, buna karşın eğitimlerin teorik olmaktan ziyade daha çok uygulamaya yönelik olması gerektiğini belirttiği tespit edilmiştir.

Fakülte

Fakülte	F	%
İİBF	29	59,2
Fen-edebiyat	4	8,2
Mühendislik	4	8,2
Teknik	1	2,0
Teknoloji	4	8,2
Sağlık bilimleri	1	2,0
Diğer	6	12,2
Total	49	100,0

Katılımcıların 29 (%59,2)'sinin İ.İ.B.F'den, 4 (%8,2)'sinin Fen Edebiyat Fakültesinden, 4 (%8,2)'sinin Mühendislik Fakültesinden, 4 (%8,2)'sinin Teknoloji Fakültesinden, 1 (%2)'sinin Teknik Eğitim Fakültesinden, 1 (%2)'sinin Sağlık Bilimleri Fakültesinden ve 6 (%12,2)'sinin Diğer fakültelerden katılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo.2. Ailenin Kendi İşinin Sahibi Olma Durumu

	F	%
Baba	17	34,7
Anne-Baba	8	16,3
Anne	2	4,1
Hiçbiri	22	44,9
Toplam	49	100,0

Katılımcıların 17 (%34,7)'sinin babasının, 8 (%16,3)'ünün anne ve babasının, 2 (%4,1)'inin annesinin, kendi işinin sahibi olduğu, 22 (%44,9)'unun ise anne ve babasının kendi işinin sahibi olmadığı tespit edilmiştir. Literatürdeki genel kanı girişimciliğin aileden devralındığına dair olmakla birlikte baba mesleği de girişimci ruh oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Elde edilen sonuçlar da bu hipotezi desteklemektedir. Anne ya da babasından en az biri kendi işine sahip olan öğrencilerden çoğunun “*Kendi işimin sahibi olmak en büyük idealimdir.*” dediği görülmüştür. Yine bu öğrencilerden çoğunluğu esnek çalışma saatlerini tercih ettiğini belirtmiştir. Özellikle annesi kendi işine sahip öğrencilerin hepsinin bu görüşü paylaşması toplumumuz aile yapısında annenin kendi işinin sahibi olarak esnek çalışma saatlerine sahip olmasının özendirici olduğu düşünülmektedir.

Tablo.3. “Kendiniz bir kelime ile tanımlayınız.” Sorusuna Verilen Cevaplar

Kişisel Özellik	F	%
Özgüveni yüksek	14	28,6
Çalışkan	7	14,3
Lider	7	14,3
Zeki	6	12,2
Dürüst	5	10,2
Endişeli	4	8,2
Çekingen	3	6,1
Cesur	2	4,1
Pasif	1	2,0
Toplam	49	100

Araştırmaya katılan öğrencilerden, kendilerini bir kelime ile tanımlamaları istenmiş ve 14 (%28,6)'ü “Özgüveni Yüksek”, 7 (%14,3)'si “Çalışkan”, 7 (%14,3)'si “Lider”, 6 (%12,2)'si “Zeki”, 5 (%10,2)'i “Dürüst” ve 2 (%4,1)'si “Cesur” olarak tanımlarken; 4 (%8,2)'ü “Endişeli”, 3 (%6,1)'ü “Çekingen” ve 1 (%2,0)'i de “Pasif” Olarak tanımlamıştır.

Yapılan odak grup görüşmelerinde de öğrencilerin büyük çoğunluğunun karşısına çıkan fırsatları değerlendirmede başarılı olduğunu söylediği, özellikle kendini cesur, zeki, lider, çalışkan ve özgüvenli olarak tanımlayan öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu konuda hem fikir olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde geleceğe yönelik öngörüsünün açık olduğu ve buna göre plan yaptığı ve yaptıkları planları yürütebileceklerinden de emin olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca kendisini cesur, öz güvenli, lider, çalışkan ve zeki olarak tanımlayan öğrencilerin büyük çoğunluğunun zor durumlarda seçenek oluşturma konusunda kendilerine güvendiği görülmüştür.

Araştırmanın ikinci kısmında uzman tarafından dikkatle toplanarak özetlenen “Sizce kültürümüzde girişimciliğin yeri nedir?”, “Yaşadığınız girişimcilik deneyimleri nelerdir?”, “Girişimciliğin önündeki engeller nelerdir?” ve “Girişimciliğin önündeki engellere karşı çözüm önerileriniz nelerdir?” sorularına verilen cevaplara içerik analizi uygulanmıştır. Katılımcıların dört oturum boyunca paylaştığı ifadeler anlamlı birimlere

ayrılarak, girişimcilik özelliklerini ortaya koyan kısımlar kodlanmış ve yapılan kodlamalar belirli kategoriler altında toplanmıştır. Analiz sonucunda oluşturulan kategorilere göre katılımcıların sahip olduğu girişimcilik özellikleri kategorisel analizi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo.4. Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Kategorisel Analizi

Liderlik	F	%
Takım ruhuna sahip olma	44	2
Planları yürütme becerisi	40	2
Gelecekle ilgili karar alabilme / Vizyonerlik	39	1
Öngörüyle plan yapma	38	1
Liderliği ele almaktan çekinmeme	36	1
Toplam	197	10
Özgüven		
Fırsatları değerlendirmede kendine güvenme	39	2
Seçenek oluşturma ve çözüm üretmede kendine	39	2
Etkili karar almada kendine güvenme	38	2
Yeteneklerine uygun alan oluşturmada kendine	31	2
Toplam	147	10
Yenilikçilik		
Değişik iş projeleri sunabilme/yaratıcılık	69	4
Yeni bir şey denemeyi sevme	39	2
Yeniliklere adapte olmada sorun yaşamama	37	2
Toplam	145	10
Risk Alma		
Risk almaktan çekinmeme	50	5
Sezgilere güvenerek iş yapma	40	4
Toplam	90	10
Sosyallik		
Sosyal faaliyet/ eğlenceye vakit ayırma	46	5
Esnek çalışma saatleri tercih etme	32	4
Toplam	78	10
Eğitime Önem Verme		
Girişimcilik eğitimi üniversitede verilmeli	42	5
Girişimcilik tecrübe gerektirir	30	4
Toplam	72	10
Kar Odaklı Olmama		
Fikir paradan önemlidir	39	6
Maddi kazancı ikinci planda tutma	25	3
Toplam	64	10
İdealistlik		
Kendi işinin sahibi olmak isteme	36	6
İdealinden vazgeçmeme	21	3
Toplam	57	10
Motivasyon	37	10

Araştırmaya katılan öğrencilerin ifadelerinden kodlanan “Takım ruhuna sahip olma”, “Planları yürütme becerisi”, “Gelecekle ilgili karar alabilme/Vizyonerlik”, “Öngörüyle plan yapma” ve “Liderliği ele almaktan çekinmeme” özellikleri “Liderlik” teması altında kategorilendirilmiştir. “Fırsatları değerlendirmede kendine güvenme”, “Seçenek oluşturma ve çözüm üretmede kendine güvenme”, “Etkili karar almada kendine güvenme” ve “Yeteneklerine uygun alan oluşturmada kendine güvenme” özellikleri ise kategorilendirilerek “Özgüven” teması altında kodlanmıştır. Katılımcıların “Özgüven” kategorisi altında kodlanan özelliklerinin yüksek puanlar alması daha önce yaşamış oldukları girişimcilik deneyimlerinde başarısız olsalar bile gözü kara olduklarını ve yine de yeni deneyimlere açık olduklarını belirtmeleri ile desteklenmiştir. “Değişik iş projeleri sunabilme/yaratıcılık”, “Yeni bir şey denemeyi sevmeme” ve “Yeniliklere adapte olmada sorun yaşamama” özelliklerinin bir araya getirildiği “Yenilikçilik” kategorisinde yüksek puan almış olmaları da büyük çoğunluğunun yeni fikirlere sahip olması ile desteklenmiştir. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğunun gruplar arası değişimde adaptasyon problemi yaşamamış olması da bu özellikleri ile örtüşmektedir.

Diğer yandan katılımcıların ifadelerinden tanımlanan “Risk almaktan çekinmeme” ve “Sezgilere güvenerek iş yapma” kodları “Risk Alma” başlığında kategorilendirilirken; “Sosyal faaliyet/ eğlenceye vakit ayırma” ve “Esnek çalışma saatleri tercih etme” kodları ise “Sosyallik” kategorisinde toplanmıştır. “Eğitime Önem Verme” kategorisi “Girişimcilik eğitimi üniversitede verilmeli” ve “Girişimcilik tecrübe gerektirir” kodlarını içerirken; “Kar Odaklı Olmama” kategorisi de “Fikir paradan önemlidir” ve “Maddi kazancı ikinci planda tutma” kodlarından oluşmaktadır. Son olarak “Kendi işinin sahibi olmak isteme” ve “İdealinden vazgeçmeme” özellikleri “İdealistlik” kategorisinde toplanmış ve “Motivasyon” kodu ise ayrı bir başlık olarak değerlendirilmiştir.

Oluşturulan kategorilere göre katılımcıların sahip olduğu girişimcilik özellikleri üzerine yapılan frekans analizi sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo.5. Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Frekans Analizi

Katılımcıların Sahip Olduğu Girişimcilik	F	%
Liderlik	1	22,
Özgüven	1	16,
Yenilikçilik	1	16,
Risk Alma	9	10,
Sosyallik	7	8,7
Eğitime Önem Verme	7	8,1
Kar Odaklı Olamama	6	7,2
İdealistlik	5	6,4
Motivasyon	3	4,1
Toplam	8	100

Çalışma sonucu farklı üniversitelerden ve bölümlerden çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin sahip olduğu girişimcilik özellikleri içerisinde “Liderlik”

(%22,22) en yüksek puanı alırken, “Özgüven” (%16,57) ikinci ve “Yenilikçilik” (%16,35) ise üçüncü sırada yer almıştır. Elde edilen bulgular ile araştırmanın ilk kısmında katılımcılara yöneltilen “Kendinizi tek kelime ile nasıl tanımlarsınız?” sorusuna verilen cevapların birbiri ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Buradan hareketle katılımcıların girişimcilik konusunda bilinçli ve kendini tanıyan bireyler olduğu söylenebilir.

Ayrıca Bozkurt ve Alparslan (2013)’ün yapmış olduğu araştırmada girişimcilerin ve öğrencilerin ortak olarak vurguladığı bir girişimcide olması gereken özelliklerden “Özgüven”, “Risk Alma” ve “Yenilikçilik” unsurlarının da bu çalışma ile paralellik göstermiştir. Bozkurt ve Alparslan (2013)’e göre girişimcilerin ilk beş arasında saydığı fakat öğrencilerin son sıralarda değerlendirdiği “Sosyallik” özelliği ise bu çalışmada ilk beş özellik arasında yer alarak, araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilerle aynı özelliklere önem verdiği tespit edilmiştir. Ayrıca bu araştırmada farklı olarak “Liderlik” özelliğine yer verilirken, “Dürüstlük” özelliğinin öğrencilerin kendilerini tanımlamada kullandıkları ifadeler arasında ilk beş içerisinde olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ

Girişimci ve girişimcilik kavramları çok eski bir geçmişe sahip olmakla birlikte yapılan çalışmalar, kavramların eksik kalan yönlerini ele alarak birikimli bilimsel ilerlemeyi sağlamıştır. Süreç içerisinde bilgi toplumuna geçiş ile birlikte bilgi ve bilgiye sahip olan, eğitilmiş insan gücüne ihtiyaç bir kat daha artmış ve girişimciler de bundan nasibini almışlardır. Bu bağlamda girişimde bulunmak isteyen kişiler artık eskisi gibi “*kulaktan dolma bilgilerle*” değil gerekli kurum ve kuruluşlara başvuruda bulunarak eğitimler alıp daha donanımlı bir şekilde iş hayatına atılmaya başlamışlardır. Günümüzde girişimcilik eğitimlerine olan talebin artması, bu eğitimlerin özel kurumların yanı sıra fakültelerin iktisat, işletme gibi idari bölümlerin yanında mühendislik, mimarlık gibi teknik bölümlerde de bir ders olarak okutulmasını sağlamıştır. Ayrıca Yelkikalan ve arkadaşlarının (2010) Türkiye ve dünyadaki ilk 100 üniversiteyi karşılaştırdığı araştırmada ortaya koyduğu üzere girişimcilik eğitimlerinin başta ön lisanslar olmak üzere sadece üniversitelerde ders olarak verilmesi durumunun değiştiği görülmektedir. Girişimciliğin sadece bir ders olarak okutulmasının dışında çeşitli panel, konferans, seminer ve çalıştaylar ile daha geniş kitlelere verilen eğitimlerle özendiriliyor olması sözü edilen araştırmada dünya üniversitelerinin uyguladığı bir sistem olarak belirtildiğinden, Türkiye’de de dünya üniversiteleri düzeyinde bir girişimcilik eğitimine doğru gidildiğini göstermektedir.

Çalışma için özellikle hali hazırda girişimci bir fikre sahip olup kendisini potansiyel bir “girişimci adayı” olarak gören ve girişimcilik hakkında bilgi sahibi olan kişiler seçilmiştir. Katılımcıların çok az bir kısmının (%10’unun) “aile desteğinin olmamasını” girişimci olmaya engel teşkil ettiğini düşünmesi, bireylerin tek başına da girişimci olabileceğine inandığını göstermektedir ki bu da kendilerini “özgüveni yüksek” bireyler olarak tanımlamaları ile örtüşmektedir.

Çalışmaya katılan katılımcıların cinsiyet dağılımlarının birbirine yakın olduğu (%51 erkek, %49 kadın) tespit edilmiştir. Kadın katılımcılarla da yapılan görüşmeler sonucu elde edilen izlenimler doğrultusunda, kadınların da en az erkekler kadar girişimci olmak istedikleri ancak bunun için yeterli düzeyde gerek ailevi gerekse

toplumsal desteği göremedikleri öğrenilmiştir. Bunda toplumsal kültürün de etkisi olduğu söylenebilmektedir. Çünkü maalesef kültürel normlar gereği halen toplumumuzda var olan “kadının yeri evidir” önyargısı sebebiyle kadınlarımız iş hayatında yeterince girişken davranmamaktadır.

Etkinlik sonunda öğrencilerle yapılan görüşmelerde eğitimin olumlu bir etkisinin olduğu, öğrencilerin zihninde oluşan engellere karşı bir strateji geliştirilerek risk alma cesaretlerinin arttırıldığı tespit edilmiştir. Bu durum Korkmaz (2012) ve Keat, vd., (2011) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla paralellik göstermiş ve yapılan girişimcilik eğitimlerinin faydasını bir kez daha ortaya koymuştur.

Sonuç olarak yapılan çalışma ışığında; girişimcilik eğitimi alan ve girişimcilik eğitimi almayan fakat girişimcilik potansiyeli olan öğrencilerin girişimcilik özelliklerini yansıttığı fakat ortamın onların gelişimi için yeterli olmadığı görülmüştür. Çözüm olarak gerek üniversitelerde gerekse özel sektörde verilen girişimcilik eğitimlerinin ağırlığın arttırılması, öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek teoriden ziyade uygulama ağırlıklı derslere yer verilmesi, kadın girişimciliğinin özendirilmesi ve kadınların toplum içinde kendini ifade edecek ortamların oluşturulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ABDULLAEVA, Feruzahon, (2007), “Öğrencilerin Girişimcilik Özellikleri ve İş Değerleri: Kırgızistan, Özbekistan, Azerbaycan ve Türkiye Karşılaştırması”. *Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- BİLGE Hürriyet ve BAL Vedat, (2012), “Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 16.131-148.
- BOZKURT ÇETİNKAYA Özlem ve ALPARSLAN Ali Murat, (2013), “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt: 8, Sayı:1.7-28.
- CANSIZ, Emine, (2007), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”. *Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- ÇARIKÇI İlker H. ve KOYUNCU Osman, (2010), “Bireyci-Toplumcu Kültür Ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *MAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl, 2, Sayı:3.1-18.
- ÇİFTÇİ Münire, TOZLU Emine ve AKÇAY Abdulkadir (2014). “Drucker Perspektifinde İnovasyonun İşletmelerin Gelişimi Üzerine Etkisi: Girişimci İşletme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyoner Dergisi*, C.5, S.10, 76-85.
- GERAY, Haluk, (2004), *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*, Siyasal Kitapevi, Ankara
- KORKMAZ, Oya (2012). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, C.XIV, S II.209-226.
- KEAT Ooi Yeng, SELVARAJAH Christopher ve MEYER Denny, (2011), “Inclination towards Entrepreneurship among University Students: An

- Empirical Study of Malaysian University Students”, *International Journal of Business and Social Science*, Vol.2, No: 4. 206-220.
- KITZINGER, Jenny, (1994), “The Methodology Of Focus Groups: The Importance Of Interaction Between Research Participants”, *Sociology of Health and Illness*, 16 (1). 103-122.
- KITZINGER, Jenny, (1995), “Qualitative Research: İntroducing Focus Groups”, *British Medical Journal*, Valume:311.299-302.
- ULUKÖY Metin, DEMİRELİ Cemalettin ve KAHYA Vasfı, (2013), “KOSGEB Girişimcilik Eğitimi Kurslarına Katılan Katılımcıların Girişimcilik Profiline Yönelik Bir Alan Araştırması”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, C.8, S.2.79-96.
- YELKİKALAN Nazan, AKATAY Ayten, YILDIRIM Hacı Mehmet, KARADENİZ Yasin, KÖSE Can, KONCAGÜL Öznur ve ÖZER Eray, (2010), “Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12 (19).51-59.
- YILMAZ Ali Sırrı, (2014), “Bir Sosyal Değişim Ajanı Olarak Girişimcilik Eğitimi”, *Zeitschrift für die Welt der Türken, Journal of World of Turks*, Vol.6, No: 1.
- YILDIRIM, Ali. & ŞİMŞEK, Hasan, (2011), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara